

POSTANOWIENIE

Dnia 3 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

Michał Jerzy Górski (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z wniosku M. O.

z udziałem K. O., Prokuratora Prokuratury Rejonowej Kraków-Podgórze w
Krakowie, Rzecznika Praw Dziecka

o wydanie małoletniego V. O.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych 3 października 2023 r.,

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od postanowienia
Sądu Okręgowego w Krakowie z 11 marca 2021 r., sygn. XI 1 Ca 178/20

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Skargą nadzwyczajną z 29 grudnia 2021 r., Prokurator Generalny na podstawie art. 89 § 1 i § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r., poz. 154; dalej: „u.SN”), zaskarżył – z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej – postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 11 marca 2021 r. sygn. XI 1 Ca 178/20 – w całości.

Prokurator Generalny powołując się na art. 89 § 1 pkt 1 i 2 u.SN zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu:

1. naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych

w Konstytucji RP, a mianowicie zasady ochrony praw dziecka wynikającej z art. 72, poprzez zaniechanie dokonania wszechstronnych ustaleń w zakresie, w tym wysłuchania dziecka, czy orzeczenie nakazujące wnioskodawcy wydanie małoletniego V. O., jest zgodne z jego dobrem, podczas gdy dobro dziecka ma nadrzędne znaczenie przy ocenie przesłanek możliwości zastosowania przepisów dotyczących wydania dziecka zawartych w Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r. (Dz. U. z dnia 25 września 1995 r. Nr 108, poz. 528; dalej: Konwencja haska);

2. naruszenie w sposób rażący prawa materialnego, tj.:

- art. 13 lit. b Konwencji haskiej, przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że w sprawie nie zachodzi poważne ryzyko, że powrót małoletniego V. O. na Ukrainę naraziłby go na niepowetowaną szkodę psychiczną i postawiłby go w sytuacji nie do zniesienia, pomimo, iż okoliczności sprawy wskazują, iż zaistniały wskazane przesłanki negatywne do orzeczenia nakazującego powrót dziecka, albowiem ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w sposób oczywisty wynika, że małoletni przez większość swojego życia tj. ponad 6 lat mieszka w Polsce pod opieką matki K. O., więc miejsce zamieszkania w Polsce jest jego naturalnym miejscem pobytu, gdzie ma zaspokojone wszystkie potrzeby życiowe, zaś orzeczenie powrotu małoletniego na Ukrainę będzie się wiązało z przejęciem pieczy nad małoletnim przez ojca, który z dzieckiem utrzymywał jedynie sporadyczny kontakt co spowoduje naruszenie jego prawa do prawidłowego rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego, poprzez pozbawienie pieczy pierwszoplanowego rodzica i narażenie dziecka na ryzyko problemów z adaptacją w istocie w nowym środowisku;

3. naruszenie w sposób rażący prawa procesowego, tj. art. 576 § 2 w zw. z art. 573 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie wysłuchania małoletniego V. O., który w dacie orzekania miał ponad 11 lat na okoliczności związane z preferowanym przez niego miejscem pobytu przy czym obowiązkiem sądu, w każdej sprawie dotyczącej dziecka, jest wysłuchanie dziecka, którego stan rozwoju psycho-fizycznego na to pozwala.

Powołując się na art. 91 § 1 u.SN i 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 388 § 1 k.p.c.

w zw. z art. 95 pkt 1 ustawy o Sądzie Najwyższym, Prokurator Generalny wniosł o uchylenie pkt I zaskarżonego postanowienia, w którym nakazano K. O. zapewnienie powrotu małoletniego syna V. O. na Ukrainę w terminie do dnia 15 lipca 2021 r. i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krakowie XI Wydział Cywilny — Rodzinny, z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Ponadto Skarżący wniosł o wydanie przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowienia o wstrzymaniu wykonania postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 11 marca 2021 r. sygn. XI 1 Ca 178/20 nakazującego uczestniczce K. O. zapewnienie powrotu na Ukrainę małoletniego V. O., do czasu ukończenia postępowania ze skargi nadzwyczajnej, z uwagi na grożącą małoletniemu niepowetowaną szkodę psychiczną.

Postanowieniem z dnia 28 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w Krakowie wstrzymał wykonanie postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 11 marca 2021 r. sygn. akt XI 1 Ca 178/20 nakazującego uczestniczce K. O. zapewnienie powrotu na Ukrainę małoletniego V. O., do czasu ukończenia postępowania ze skargi nadzwyczajnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nadzwyczajna podlegała odrzuceniu.

Zgodnie z art. 95 pkt 1 u.SN w zakresie nieregulowanym przepisami ustawy o Sądzie Najwyższym do skargi nadzwyczajnej stosuje się, w zakresie spraw cywilnych, przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego dotyczące skargi kasacyjnej, z wyłączeniem art. 398⁴ § 2 k.p.c. oraz 398⁹ k.p.c., określających obowiązek zamieszczenia w skardze wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienia, a także instytucji tzw. przedsądu.

Wobec powyższego wymagania konstrukcyjne skargi nadzwyczajnej statuuje art. 398⁴ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem skarga nadzwyczajna powinna zawierać: (1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części; (2) przytoczenie

podstaw skargi nadzwyczajnej i ich uzasadnienie; (3) wniosek o uchylenie lub zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żadanego uchylenia i zmiany.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, nie ulega wątpliwości, że skarga nadzwyczajna, podobnie jak skarga kasacyjna, powinna zawierać wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żadanego uchylenia lub zmiany. Niespełnienie tego wymagania uniemożliwia poprawne rozpoznanie skargi wobec niejasności co do zakresu w jakim skarżący domaga się uchylenia zaskarżonego postanowienia. Skarga kasacyjna (a tym samym również skarga nadzwyczajna) podlega odrzuceniu nawet w razie sformułowania odpowiedniego wniosku, jeżeli jednocześnie nie zostanie sprecyzowany zakres żadanego uchylenia lub zmiany orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 maja 2022 r., I CSK 2714/22). Wobec wadliwego sformułowania *petitum* skargi, jej rozpoznawanie jest niedopuszczalne. Skarga taka podlega odrzuceniu bez wzywania terminu do uzupełnienia braków.

Skarżący określił zakres zaskarżenia (art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c.) wskazując, że zaskarża „prawomocne postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 11 marca 2021 r. sygn. XI 1 Ca 178/20 zmieniające postanowienie Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie z dnia 28 stycznia 2021 r. sygn. III Nsm 673/18/P w sprawie z wniosku M. O. o nakazanie powrotu dziecka w trybie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r. (Dz. U. z dnia 25 września 1995 r. Nr 108 poz. 528) - w całości”, natomiast formułując wniosek o uchylenie zaskarżonego orzeczenia (art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.), wskazał, że wnosi o „uchylenie pkt I zaskarżonego postanowienia, w którym nakazano K. O. zapewnienie powrotu małoletniego syna V. O. na Ukrainę w terminie do dnia 15 lipca 2021 r. i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krakowie XI Wydział Cywilny — Rodzinny, z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania”.

Wobec powyższego wskazany w skardze zakres zaskarżenia („w całości”) nie koresponduje ze sformułowanym w skardze wnioskiem o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania („pkt I”). Zauważyć przy tym

należy, że nie jest rolą Sądu Najwyższego ustalanie (niezbędnego dla podjęcia merytorycznego rozpoznania sprawy) zakresu żądanego uchylecia lub zmiany oraz zakresu zaskarżenia, ani też czynienie w tych kwestiach jakichkolwiek założeń.

Określenie zakresu zaskarżenia oraz oznaczenie zakresu żądanego uchylecia stanowi przedmiot odrębnych wymogów konstrukcyjnych, za które odpowiada strona wnosząca środek zaskarżenia. Skoro zatem Skarżący nie dostosował się do wskazanych wymogów, skargę nadzwyczajną należało odrzucić.

O wzajemnym zniesieniu kosztów postępowania wywołanego wniesioną skargą nadzwyczajną Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c., zgodnie z którym w razie wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka koszty procesu w postępowaniu kasacyjnym podlegają wzajemnemu zniesieniu. Powołany przepis z mocy art. 95 pkt 1 u.SN stosuje się również do postępowania w sprawie skargi nadzwyczajnej.

[SOP]

[ms]